

## **Palvelutasopäätös - Kylien liikuntapaikkojen ja retkikohteiden kunnossapito**

Tekninen lautakunta 11.12.2024 § 95  
265/10.03.01.01.02/2024

### **Yleistä liikuntapalvelujen kokonaisuudesta Pihtiputaalla**

Kunnan tehtävä on luoda paikallistasolla yleiset edellytykset liikunnalle. Yleisten edellytysten luomisella tarkoitetaan liikuntapalvelujen sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan järjestämistä, kansalais- ja seuratoiminnan tukemista sekä liikuntapaikkojen rakentamista ja ylläpitämistä. (Liikuntalaki 390/2015, 5 §).

Liikunta- ja vapaa-aikapalveluissa merkittävä kohderyhmä on opetus ja varhaiskasvatus. Tämän lisäksi tulee huomioida palvelut lapsiperheille, ikäihmisille ja erityisryhmille. Oman tärkeän kokonaisuutensa Pihtiputaalla muodostavat myös matkailijoiden ja vapaa-ajan asukkaiden käytössä olevat liikunta- ja vapaa-aikapalvelut.

Hyvät ja monipuoliset liikunta- ja vapaa-ajanviettopaikat sekä niissä tarjottavat palvelut lisäävät kuntalaisten hyvinvointia ja omaehtoista terveyden edistämistä. Pihtiputaalla luontomatkailuun sekä laadukkaaseen liikuntaan ja vapaa-aikaan on asetettu myös kuntastrategiassa ylätavoitteita.

Ylätasolla palvelutason laajuudesta päättäminen on Pihtiputaalla lautakuntien vastuulla. Palveluiden ja käytännön toimien operatiivinen johto sekä palvelutaso on toimialojen viranhaltijoiden ja esihenkilöiden vastuulla. Joitain olemassaolevia kohteita on toteutettu tai parannettu yleishallinnon alaisilla hankkeilla, osa kohteista on siirtynyt kunnalle yhdistystoimijalta ja esimerkiksi osa ylläpidossa olevista kohteista ja palveluista on alunperin toteutettu puhtaasti koululiikuntapaikoiksi.

Palveluverkon ja palvelurakenteiden perustietoja on pidetty yllä valtakunnallisessa liikuntapaikkojen paikkatietojärjestelmässä. Palveluverkkoa on kehitetty ja muutettu vuosien saatossa kulloinkin vallitsevan tarpeen mukaan osana operatiivista työtä. Ei ole kuitenkaan tiedossa, että Pihtiputaalla olisi tehty kattavaa ja kirjallista liikuntapaikkojen tai kunnan tarjoaman liikuntatoiminnan palvelutaso-ohjelmaa, vaan suorituspaikkoja ja palveluita on tarjottu ja kohteita on perustettu ja kunnossapidetty vakiintuneeseen tapaan. Leikkipuistoja koskeva palvelutasosuunnitelma on hyväksytty vuosille 2022-2035 ja kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma on hyväksytty vuonna 2022. Valtaosa esimerkiksi maankäyttö- ja ylläpitosopimuksista liikuntapaikkojen osalta on laadittu takavuosina suullisesti ja tekninen toimi on aloittanut työn kirjallisten sopimusten laatimiseksi. Työn pohjalle on laadittu kevyt nykytilakartoitus (perustiedot tarkistettu lipas.fi järjestelmään) ja kirjallisia maankäyttö- tai ylläpitosopimuksia laaditaan projektiluonteisesti kohde kerrallaan muiden töiden ohella.

Liikuntapalveluiden kokonaisuus on vakiintuneen tavana mukaan tuotettu sivistystoimen ja teknisen toimen tehtävien jaon perusteella; sivistystoimi on vastannut palvelujen järjestämisestä ja tasosta, tekninen toimi puolestaan fyysisistä suorituspaikoista ja niiden ylläpidosta. Tekninen toimi tuottaa tukipalveluja ja ylläpitoa. Pihtiputaalla ei ole enää nykyisin erillisiä liikuntapalveluista tai ylläpidon kokonaisuudesta vastaavia toimia tai virkoja, esimerkiksi liikuntasihteeriä tai liikuntapaikkamestaria, jolloin myös resurssit liikuntapalveluiden ja ylläpidon osalta ovat kaventuneet entisestä.

Kuluttajaturvallisuuslaki koskee myös kaikkea kunnan tarjoamaa ja järjestämää liikuntapalvelua ja liikunta sekä vapaa-ajanviettopaikkoja (Tukes).

Sivistystoimen ja teknisen toimen tulee tehdä tiivistä yhteistyötä liikuntapaikkoja koskevan palvelutasomäärittelyn kanssa. Päättävä ja olemassaoleva laji- ja toimintavalikoima vaikuttaa liikuntatoiminnan toteuttamisen ja tukemisen osalta osaltaan sivistystoimen talousarvioon ja liikuntapaikkojen rakentamisen ja teknisen ylläpidon osalta teknisen toimen talousarvioon.

Pihtiputaalla tekninen lautakunta toimii mm. yleisistä- ja liikunta-alueista vastaavana toimielimenä ja tekninen toimi vastaa liikuntapaikkojen rakentamisesta ja teknisestä ylläpitämisestä. Pihtiputaalla sivistys- ja hyvinvointilautakunta toimii mm. liikuntalainsäädännön mukaisena toimielimenä ja päättää vastuualueensa kehittämisestä sekä esimerkiksi liikuntatoimen maksuista ja avustuksista. Sivistystoimi osaltaan sekä yksityiset tahot järjestävät kunnassa liikunta- ja vapaa-aikapalveluita. Pihtiputaan kunnanhallitus päättää maa- ja vesialueiden vuokralle antamisesta.

Päätös ylläpidettävistä liikuntapaikoista ja mahdollisista maankäyttö- tai -vuokrasopimuksista vaaditaan pohjaksi, jotta toimintaa voidaan kehittää ja määrärahojen kohdentaa suunnitelmallisesti..

### **Nykytilanteen kuvaus**

Kustannusten säästöistä keskusteltaessa on noussut esiin mm. kylien uimarannat, latuverkko ja muut liikuntapaikat, joiden kunnossapitoa tekninen toimi on ostanut ylläpitokorvauksella lähitoimijoilta. Kunta on suorittanut ylläpitokorvauksia myös Koliman saarissa olevien laavujen huollosta. Teknisen toimen omat resurssit eivät ole riittäneet kyläkuntien uimarantojen ja latuverkoston ja mahdollisten muiden kohteiden ylläpitoon ns. omana työnä. Teknisellä toimella on ollut vanhoja suullisia sopimuksia ao. kohteiden ylläpidosta paikallisten seuratoimijoiden tai muiden tahojen kanssa. Myöskään kohteiden ylläpitotason valvontaan tai palvelurakenteiden investointisuonteiseen kunnostamiseen ei ole ollut vakiintunutta resurssia. Tekninen toimi on suorittanut vuosittain suulliseen sopimukseen perustuen vaihtuvan ylläpitokorvauksen tai avustusluonteisen maksun ylläpitävälle taholle. Vaikka kohteiden ylläpito on tapahtunut pääosin ostopalveluksi tulkittavana ostona, ei se ole poistanut kunnan vastuuta palvelun tarjoajana, sillä kuluttajaturvallisuuslaki koskee kaikkea kuluttajille kunnan puolesta tarjottavaa ja järjestettävää liikuntapalvelua ja liikunta- sekä vapaa-ajanviettopaikkoja (Tukes). Vuonna 2023-2024 kunnan ns. omana työnä on huollettu ja ylläpidetty lähinnä kirkonkylän taajaman ja sen välittömässä läheisyydessä olevia kohteita, esimerkiksi kaksi taajaman läheisyydessä olevaa uimarantaa, talviuintipaikka ja leirikeskuksen yhteydessä oleva uima-alue, taajaman 3 luonnonjääluiستelualue ja tekojää sekä n. 30-40 km latuverkkoa taajaman läheisyydessä. Lisäksi kunta on huoltanut ja ylläpitänyt taajaman läheisyydessä olevia muita liikuntapaikkoja. Haja-alueella olevien kohteiden osalta ylläpitoa ovat tehneet mm. paikalliset yhdistykset.

### **Vaihtoehtona palvelun tuottaminen yhdistysvoimin**

Mikäli tässä esiteltävä palvelutasopäätös ja kohteiden ylläpidon lakkauttaminen kunnallisena toimintana toteutetaan, voi kunta tarjota ao omistamiaan alueita paikallisille kyläseuroille ja yhdistyksille käyttöön maanvuokrasopimuksen tai maankäyttöoikeussopimusten nojalla. Tällöin ylläpidon lakkauttamisen ja palvelurakenteiden purkamisen sijaan paikalliset tahot voisivat halutessaan saada ao kohteet ylläpitoonsa rakenteineen. Tällöin vuokraava tai käyttöoikeuden omaava taho vastaisi kyseisen kohteen (esimerkiksi uimarannan tai luistelualueen) markkinoinnista, palvelurakenteista ja ylläpidosta kuluttajaturvallisuutta ohjaavan lainsäädännön mukaisesti kunnan sijaan. Kylien liikuntapaikkojen lakkauttamis päätös tuottaa tekniselle toimelle hyvin vähäiset euromääräiset suorat säästöt, eikä palvelutasopäätöksellä kylien osalta haeta varsinaisesti säästöjä, vaan tarkoituksena on sopeuttaa liikuntapaikkojen ylläpidon palvelutasoa käytössä olevien resurssien mukaiseksi siten, että kunta voi taata turvalliset suorituspaikat. Tavoitteena on myös selkeyttää nyt hyvin hajallaan olevaa, kirjavaa ja suullisiin sopimuksiin perustuvaa järjestelmää. Kyläkuntien lakkautettavaksi esitettävien liikuntapaikkojen ylläpidon ostopalveluihin on käytetty vuosittain noin 5000 € teknisen toimen talousarviosta. Lisäksi ao kohteiden rakennusmateriaalihankintoihin yms. kustannuksiin on mennyt vuosittain noin 2000 €. Ao summa voidaan haluttaessa eri päätöksellä siirtää teknisen toimen talousarvion sisällä ostopalveluista avustuksiin tai tekniseltä toimelta sivistystoimen avustussummaan, jolloin paikalliset kyläseurat, yhdistykset ja toimijat jatkossa voivat anoa avustusta liikuntapaikkojen ylläpitoon kylillä.

### **Yleisiä uimarantoja ja -uimapaikkoja koskeva palvelutasoesitys**

Uimarantojen osalta tekninen toimi esittää, että yleisten uimapaikkojen ylläpito kunnallisena toimintana päätetään lukuun ottamatta Kirkonkylän Hiekan uimarantaa ja Niemenharjun Saporiniemen uimarantaa. Lisäksi ylläpito säilyy Suvannonlahden leirikeskuksessa ja Kumpulan talviuintipaikalla. Tällöin kunnan omistamilla kiinteistöllä olevia uimarantoja voidaan edelleen käyttää jokaisenoikeuksin, kuten esimerkiksi toimitaan Seläntauksessa ja Saanin kylällä, mutta lakkautettavat uimapaikat eivät olisi enää ns. yleisiä uimarantoja eikä kunnalla ole ylläpito- ja valvontavastuuta niistä. Ylläpidon loppuessa palvelurakenteet kuten pukukopit ja huussit puretaan pois, mikäli kohteiden ylläpitoon ei löydy yhdistyspohjaista tahoa joka jatkossa vastaisi kokonaan kohteiden ylläpidosta laadittavien maankäyttöoikeussopimusten ja mahdollisen kunnossapitoavustuksen nojalla. Kunnan ylläpidosta lakkautettavia uimapaikkoja ovat Alvajärven uimaranta, Muurasjärven uimaranta, Elämäjärven uimaranta, Kärväskylän uimaranta, Peningin / Hassilan ranta. Lisäksi jo aiemmin kunnan ylläpito on lakkautettu esimerkiksi Seläntauksen uimapaikalla sekä Saanilla ns. Karhilan rannassa.

### **Latuja ja luistelualueita koskeva palvelutasoesitys**

Latujen ja luistelualueiden osalta tekninen toimi esittää, että kunnallisena palveluna tuotetaan jatkossa vain ne taajamassa tai sen välittömässä läheisyydessä olevat ladut, joiden ylläpito voidaan hoitaa ns. omana työnä. Latuverkoston laajuus on riippuvainen lumitilanteesta ja maankäyttöoikeussopimuksista. Luistelualueiden osalta kunnallisena palveluna ylläpidetään Putaanvirran koulukeskuksen kaukalo ja luistelualue sekä toistaiseksi myös Tupatien ja Rajatie-Takapellontien luistelualue. Tupatien ja Rajatie-Takapellontien luistelualueiden osalta käyttäjämääriä seurataan ja palvelun tarjoaminen voidaan päättää mikäli kävijämäärät ovat hyvin pienet. Lisäksi kunnallisena palveluna tuotetaan

Muurasjärven valaistun ladun ylläpito ja Muurasjärven kaukalon luistelualueen ylläpito ns. koululiikuntapaikkana. Muurasjärven kohteiden ylläpito hoidetaan ostopalveluna.

Muiden, kylillä sijaitsevien latujen ja luistelualueiden ylläpito kunnallisena palveluna lakkautetaan ja mahdolliset palvelurakenteet (esim. valaistus, kaukalot, pukusuojat) puretaan pois, mikäli kohteiden ylläpitoon ei löydy yhdistyspohjaista tahoja joka jatkossa vastaisi kokonaan kohteiden ylläpidosta laadittavien maankäyttösopimusten ja mahdollisen kunnossapitoavustuksen nojalla.

Kunnan ylläpidosta lakkautettavia kohteita ovat esimerkiksi Kärväsken ladut, Ilosjoen/Koliman ladut, Rönnyin ladut, Harmaalanrannan ladut, Saanin ladut, Peninki-liitonjoki ladut, Elämäjärven ladut sekä Alvajärven ladut ja luistelualue. Jo aikaisemmin useilta kyläkunnilta on poistettu mm. latuvalaistusta ja/tai luistelualueet ovat siirtyneet esimerkiksi yksityisomistukseen.

### **Muita liikuntapaikka- ja retkikohteita koskeva palvelutasoesitys**

Muiden liikuntapaikka- ja retkikohteiden osalta tekninen toimi esittää, että kunnallisena palveluna ylläpidetään vain taajaman välittömässä läheisyydessä olevia liikuntapaikkoja ja kohteita. Kauempana olevista kohteista kunnan ylläpitoon jäävät luontopoluista Suurijärven retkeilyreitistö, Rapeikon luontopolku sekä Heinäjoen luontopolku sekä myös Muurasjärven urheilukenttä ylläpidetään koululiikuntapaikkana. Säilytettävien kohteiden ylläpitoon ostetaan palvelua tarvittaessa vakiintuneeseen tapaan esimerkiksi yhdistystoimijoilta.

Muiden, kylillä sijaitsevien laavujen, reittien, rantautumispaikkojen jne liikuntapaikka- ja retkikohteiden ylläpito kunnallisena palveluna lakkautetaan ja kunnallisena ylläpidettyjen kohteiden palvelurakenteet puretaan pois, mikäli kohteiden ylläpitoon ei löydy yhdistyspohjaista tahoja joka jatkossa vastaisi kokonaan kohteiden ylläpidosta laadittavien maankäyttösopimusten ja mahdollisen kunnossapitoavustuksen nojalla.

Lisätiedot yhdyskuntatekniikan päällikkö [salla.kumpulainen@pihtipudas.fi](mailto:salla.kumpulainen@pihtipudas.fi)

Esittelijä Tekninen johtaja

Päätösehdotus Tekninen lautakunta päättää,

1. että uimarannoista ja uimapaikoista kunnallisena palveluna ylläpidetään jatkossa vain Kirkonkylän Hiekan uimaranta Tarhantiellä ja Niemenharjun Häikän uimaranta Saparoniementiellä. Lisäksi talviuintiin ylläpidetään Kumpulan saunan yhteydessä olevaa uimapaikkaa Mummolantiellä ja leirikeskuskäytössä olevaa uimapaikkaa Suvannonlahdessa Kinnulantiellä. Muiden uimarantojen ja -paikkojen ylläpito kunnallisena toimintana päättyy.

2. että luistelualueista kunnallisena palveluna ylläpidetään jatkossa Kirkonkylän Putaanvirran koulukeskuksen / urheilualueiden luistelukaukalon jää ja hiekkapallokentän jää sekä toistaiseksi myös Tupatien ja Rajatien luistelualueiden jää. Tupatien ja Rajatien jäiden ylläpito voidaan päättää, mikäli käyttäjämäärät ovat pienet. Lisäksi kunnallisena palveluna ylläpidetään koululiikuntapaikkana toimivan Muurasjärven kaukalon jää, tämän kohteen ylläpito toteutetaan ostopalveluna. Suvannonlahden retkiluisteluradan toteutus tarkastellaan vuosittain ja toteutetaan mikäli sääolosuhteet ja resurssit sen sallivat. Muiden luistelualueiden ylläpito kunnallisena toimintana päättyy.

3. että hiihtoladuista kunnallisena palveluna ylläpidetään jatkossa Kirkonkylän taajamassa ja sen läheisyydessä olevat ladut, joiden ylläpito

pystytään hoitamaan kunnan ns. omana työnä. Latuverkoston laajuus vuosittain sekä esimerkiksi jälle tehtävien latujen määrä (esimerkiksi Suvannonlahden latu, Pyhäsalon lenkki) riippuu vuosittain sääolosuhteista ja käytössä olevista resursseista sekä maankäyttöoikeussopimuksista. Lisäksi kunnallisena palveluna ylläpidetään koululiikuntapaikkana toimivan Muurasjärven pururadan valaistut ladut sekä tarvittaessa Muurasjärven urheilukentän ns. pikkulatu, näiden kohteiden ylläpito toteutetaan ostopalveluna. Muiden hiihtolatuja ylläpito kunnallisena toimintana päättyy.

4. että muiden liikuntapaikka- ja retkikohteiden osalta kunnallisena palveluna ylläpidetään Kirkonkylän taajamassa olevat liikuntapaikat sekä luontopoluista Suurijärven retkeilyreitistö, Rapeikon luontopolku ja Heinäjoen luontopolku. Muiden haja-alueella kunnallisena palveluna ylläpidettyjen reittien, laavujen ja muiden kohteiden ylläpito kunnallisena toimintana päättyy.

Muiden uimapaikkojen, luistelukenttien, latujen ja kylien liikunta- ja retkipaikkojen ylläpito kunnallisena toimintana päättyy ja mikäli paikallistahot eivät ota alueita ylläpitoonsa, puretaan mahdolliset palvelurakenteet lakkautettavien kohteiden yhteydestä pois kesä 2025 alkaen.

Perusteluna kohtien 1-4 lakkautuksille ja palvelutason karsimiselle on se, että tekninen toimi ei nykyresurssein pysty takaamaan kaikkien kohteiden ja suorituspaiikkojen laadukasta ja turvallista tasoa.

5. esittää kunnanhallitukselle, että kunnallisena toimintana lakkautettavien kohteiden osalta kunnan omistamia kohteita tarjotaan paikallisille, esimerkiksi seuratoimijoille, ylläpitoon ja liikuntapaikkakäyttöön maanvuokrasopimuksen tai maa-alueen käyttöoikeussopimuksen nojalla.

## Käsittely

Tekninen lautakunta keskusteli asiasta.

Tekninen johtaja antoi kokouksessa muutetun päätösehdotuksen:

Tekninen lautakunta päättää:

1. että uimarannoista ja uimapaikoista kunnallisena palveluna ylläpidetään jatkossa vain Kirkonkylän Hiekan uimaranta Tarhantiellä ja Niemenharjun Häikän uimaranta Saparoniementiellä. Lisäksi talviuintiin ylläpidetään Kumpulan saunan yhteydessä olevaa uimapaikkaa Mummolantiellä ja leirikeskuskäytössä olevaa uimapaikkaa Suvannonlahdessa Kinnulantiellä. Muiden uimarantojen ja -paikkojen ylläpito kunnallisena toimintana päättyy.

2. että luistelualueista kunnallisena palveluna ylläpidetään jatkossa Kirkonkylän Putaanvirran koulukeskuksen / urheilualueiden luistelukaukalon jää ja hiekkapallokentän jää sekä toistaiseksi myös Tupatien ja Rajatien luistelualueiden jää. Tupatien ja Rajatien jäiden ylläpito voidaan päättää, mikäli käyttäjämäärät ovat pienet. Lisäksi kunnallisena palveluna ylläpidetään koululiikuntapaikkana toimivan Muurasjärven kaukalon jää, tämän kohteen ylläpito toteutetaan ostopalveluna. Suvannonlahden retkiluisteluradan toteutus tarkastellaan vuosittain ja toteutetaan mikäli sääolosuhteet ja resurssit sen sallivat. Muiden luistelualueiden ylläpito kunnallisena toimintana päättyy.

3. että hiihtoladuista kunnallisena palveluna ylläpidetään jatkossa Kirkonkylän taajamassa ja sen läheisyydessä olevat ladut, joiden ylläpito pystytään hoitamaan kunnan ns. omana työnä. Latuverkoston laajuus

vuosittain sekä esimerkiksi jäälle tehtävien latujen määrä (esimerkiksi Suvannonlahden latu, Pyhäsalon lenkki) riippuu vuosittain sääolosuhteista ja käytössä olevista resursseista sekä maankäyttöoikeussopimuksista. Lisäksi kunnallisena palveluna ylläpidetään koululiikuntapaikkana toimivan Muurasjärven pururadan valaistut ladut sekä tarvittaessa Muurasjärven urheilukentän ns. pikkulatu, näiden kohteiden ylläpito toteutetaan ostopalveluna. Muiden hiihtolatujen ylläpito kunnallisena toimintana päättyy.

4. että muiden liikuntapaikka- ja retkikohteiden osalta kunnallisena palveluna ylläpidetään Kirkonkylän taajamassa olevat liikuntapaikat sekä luontopoluista Suurijärven retkeilyreitistö, Rapeikon luontopolku ja Heinäjoen luontopolku. Muiden haja-alueella kunnallisena palveluna ylläpidettyjen reittien, laavujen ja muiden kohteiden ylläpito kunnallisena toimintana päättyy.

Muiden uimapaikkojen, luistelukenttien, latujen ja kylien liikunta- ja retkipaikkojen ylläpito kunnallisena toimintana päättyy ja mikäli paikallistahot eivät ota alueita ylläpitoonsa, puretaan mahdolliset palvelurakenteet lakkautettavien kohteiden yhteydestä pois kesä 2025 alkaen.

***Mikäli paikallistaho ottaa alueen ylläpitoonsa, kunnostaa kunta luovutettavien kohteiden olemassa olevat palvelurakenteet tarpeelliselta osin ennen luovutusta. Tarpeettomat rakenteet poistetaan.***

Perusteluna kohtien 1-4 lakkautuksille ja palvelutason karsimiselle on se, että tekninen toimi ei nykyresurssein pysty takaamaan kaikkien kohteiden ja suorituspaikkojen laadukasta ja turvallista tasoa.

5. esittää kunnanhallitukselle, että kunnallisena toimintana lakkautettavien kohteiden osalta kunnan omistamia kohteita tarjotaan paikallisille, esimerkiksi seuratoimijoille, ylläpitoon ja liikuntapaikkakäyttöön maanvuokrasopimuksen tai maa-alueen käyttöoikeussopimuksen nojalla

|               |                                                                                                                                                                                  |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Päätös        | Hyväksyttiin kohdat 1-5 muutetun päätösehdotuksen mukaisesti.                                                                                                                    |
| Muutoksenhaku | Kohdat 1-4 oikaisuvaatimus, kohta 5 muutoksenhakukielto                                                                                                                          |
| Toimenpiteet  | Ote: tiedoksi sivistyslautakunta, hyvinvointikoordinaattori, ympäristöterveystarkastaja<br>kohdat 1-4 kuulutus<br>kohta 5 jatkokäsittelyyn kunnanhallitus jonka jälkeen kuulutus |